

Siseministri käskkiri

29.10.2012 nr 1-3/122

Siseministeeriumi valitsemisala riskide
hindamise juhend

Käskkiri kehtestatakse Vabariigi Valitsuse 13.12.1995 seaduse § 49 lg 1, § 73 lg 1 ja § 84, Vabariigi Valitsuse 13.12.2005 määruse nr 302 "Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord" § 10 lg 3 ning Vabariigi Valitsuse 31.05.2012 määruse nr 39 „Siseministeeriumi põhimäärus“ § 23 lõike 2 punkti 19 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

1. Reguleerimisala

Käesolev käskkiri reguleerib Siseministeeriumi valitsemisala riskide juhtimise protsesse ja töökorraldust.

2. Mõisted

- 2.1. Risk on võimalik oht, et mingi sündmus, tegevus või tegevusetus võivad põhjustada vara või maine kaotuse ning ohustada asutusele pandud ülesannete tulemuslikku täitmist. Risk ei ole ainult negatiivne nähtus, vaid riskide tuvastamise ja maandamisega kaasneb alati võimalus midagi paremaks muuta.
- 2.2. Riskide hindamine on tegevus, mille eesmärk on selgitada asutuse riskid ja koostada nende maandamise tegevuskava. Riskide hindamine tähendab selliste võimalike ohtude/sündmuste, tegevuste ja tegematajätmistest väljatoomist ja ilmnemise tõenäosuse ning tekkiva kahju (mõju) hindamist, mis võivad takistada asutusel eesmärkide saavutamist.
- 2.3. Riskide maandamise meetmed on riskide maandamiseks vajalikud tegevused ja abinõud, mille rakendamine on organisatsiooni pädevuses.
- 2.4. Sisekontrollisüsteemid on riski maandamisele suunatud ennetavad, avastavad ja parandavad tegevused.
- 2.5. Riski aste on asutuse sisene hinnang riski suurusele (peale olemasolevate maandamisemeetmete arvestamist), arvesse võttes riski tõenäosust ja mõju.
- 2.6. Riski tõenäosus on riski avaldumise tõenäosus väljendatuna numbriliselt.
- 2.7. Riski mõju on hinnang riski avaldumise tagajärgedele väljendatuna numbriliselt.
- 2.8. Riskilävi (*Risk Appetite*) on juhtkonna poolt aktsepteeritav riskitase.

3. Riskide hindamise eesmärgiks on sisendite saamine:
  - 3.1. organisatsiooni strateegilise arengukavasse, milles esitatakse arengukava elluviimisega seotud oluliste riskide ja nende juhtimiseks rakendatavate tegevuste kirjeldus ja riskianalüüsi kokkuvõtte;
  - 3.2. siseauditi aasta tööplaani ning riskide prioriteetsusest lähtudes ka siseauditi strateegilise plaani.
4. Riskide juhtimine
  - 4.1. Riskide juhtimise eesmärgiks on:
    - 4.1.1. defineerida ohud ja võimalused, mis võivad mõjutada asutuse eesmärkide saavutamist ja strateegiate rakendamist;
    - 4.1.2. viia tegevusega kaasnevad riskid juhtkonnale aktsepteeritava tasemeni;
    - 4.1.3. rakendada ja seirata riskide maandamistegevusi tagamaks riskide aktsepteeritava taseme saavutamise.
  - 4.2. Riskide juhtimine koosneb järgmistest osadest:
    - 4.2.1. riskide tuvastamisest – tuvastatud risk peab olema seotud eesmärgiga;
    - 4.2.2. riskide hindamisest;
    - 4.2.3. riskide maandamisest.

2. peatükk KOMISJONID

5. Riskide tuvastamise alakomisjone ja valdkondlikke komisjone võib ühendada.
6. Riskide tuvastamise alakomisjonid.
  - 6.1. Riskide tuvastamise alakomisjonid loob kantsler iga aasta 10. oktoobriks alljärgnevatel valitsemisala asutustes ja struktuuriüksustes.
  - 6.2. Pääste- ja kriisireguleerimise poliitika valdkonna alakomisjon koosneb Politsei- ja Piirivalveameti, Päästeameti, Häirekeskuse, Siseministeeriumi pääste- ja kriisireguleerimispoliitika osakonna ja teabeseireosakonna esindajatest.
  - 6.3. Korrakaitse- ja kriminaalpoliitika valdkonna alakomisjon koosneb Siseministeeriumi korrakaitse- ja kriminaalpoliitika osakonna esindajatest.
  - 6.4. Migratsiooni- ja piirivalvepoliitika valdkonna alakomisjon koosneb Siseministeeriumi migratsiooni- ja piirivalvepoliitika osakonna esindajatest.
  - 6.5. Sisejulgeolekupoliitika valdkonna alakomisjon koosneb Kaitsepolitsei ameti ja Siseministeeriumi sisejulgeolekupoliitika osakonna esindajatest.
  - 6.6. Regionaalarengu valdkonna alakomisjon koosneb Siseministeeriumi kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonna, planeeringute osakonna, rahvastikutoimingute osakonna, usuaşjade osakonna ja Maavalitsuste (kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonna poolt määratud kuni 3 maavalitsuses) esindajatest.
  - 6.7. Välisvahendite halduse valdkonna alakomisjon koosneb Siseministeeriumi regionaalarengu osakonna, migratsiooni- ja piirivalvepoliitika osakonna, rahandus- ja juhtimisarvestuspoliitika osakonna ja siseauditi osakonna esindajatest.
  - 6.8. Välisfondide halduse valdkonna alakomisjon koosneb Siseministeeriumis asuvate korraldus-, rakendus, vastutava-, sertifitseeriva-, makse- ja auditeeriva asutuse esindajatest.
  - 6.9. Politsei- ja Piirivalveametis moodustatakse 10.oktoobriks korrakaitse-, kriminaalpolitsei-, migratsiooni- ning piirivalve valdkondi hõlmav alakomisjon Politsei- ja Piirivalveameti siseauditibüroo koordineerimisel.
  - 6.10. Siseteenuste alakomisjonid luuakse alljärgnevate valdkondade lõikes Siseministeeriumi vastutava osakonna poolt kaasates komisjoni valitsemisala asutuste vastavate valdkondade esindajaid:

- 6.10.1 IKT alakomisjon – juht SiM IKT poliitika osakonna juhataja;
- 6.10.2 halduse alakomisjon – juht SiM varahalduse- ja hankepoliitika osakonna juhataja;
- 6.10.3 dokumendihalduse alakomisjon – juht SiM dokumendihalduse- ja siseteeuse osakonna juhataja;
- 6.10.4 rahanduse alakomisjon – juht SiM rahandus- ja juhtimisarvestuspoliitika osakonna juhataja;
- 6.10.5 kommunikatsiooni alakomisjon – juht SiM avalike ja välissuhete osakonna juhataja;
- 6.10.6 õiguse alakomisjon – juht SiM õigusosakonna juhataja;
- 6.10.7 personali alakomisjon – juht SiM personalipoliitika osakonna juhataja.

6.11. Personalijuhtimise valdkonnas tuvastatakse ka Sisekaitseakadeemia õppetegevusega ja Politsei- ja Piirivalveameti sisekontrollitegevusega seonduvad riskid.

6.12. Side- ja IT valdkonnas tuvastatakse ka Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskuse põhitegevusega ning Politsei- ja Piirivalveameti teabeturbe valdkonnaga seonduvad riskid.

7. Riskide tuvastamise alakomisjonide ülesanded

7.1. Alakomisjonide ülesandeks on määratleda oma tegevusega seotud valdkonnapõhised riskid. Samuti võib alakomisjon kaardistada siseteeuste üksuste poolt osutatava teenuse riskid, mis ohustavad põhitegevuse osutamist ning siseteeuste alakomisjon kaardistada põhifunktsioonide tegevuste riskid, mis ohustavad siseteeuste osutamist. Siseteeuste riskide tuvastamise alakomisjoni ülesandeks on määratleda oma valdkonna põhitegevusega seotud riskid kogu valitsemisala ulatuses.

7.2. Riskide sõnastamisel tuleb jälgida, et riski sõnastus oleks selge ja üheselt mõistetav. Välisvahendite halduse alakomisjon peab märkima riski nimetuse juures, millise vahendi (programm, meede, fond vms) riskiga on tegemist.

7.3. Tuvastatud riskide nimekiri edastatakse iga aasta 25. oktoobriks lisas 1 toodud vormil põhitegevuste osas vastavale Siseministeeriumi osakonnale ning siseteeuste osas Siseministeeriumi varade asekanstleri poolt määratud ametnikule.

8. Riskide hindamise valdkondlike komisjonide moodustamine

8.1. Riskide hindamise valdkondlikud komisjonid (edaspidi valdkondlikud komisjonid) moodustatakse alljärgnevate valdkondade kaupa:

- 8.1.1. pääste- ja kriisireguleerimise poliitika;
- 8.1.2. korrakaitse- ja kriminaalpoliitika;
- 8.1.3. migratsiooni- ja piirivalvepoliitika;
- 8.1.4. sisejulgeolekupoliitika;
- 8.1.5. regionaalareng;
- 8.1.6. välisvahendite haldus;
- 8.1.7. välisfondide haldus;
- 8.1.8. siseteeused.

8.2. Valdkondlikud komisjonid koosnevad alakomisjonide juhtidest ja asutuste juhtidest või nende asetäitjatest. Politsei- ja Piirivalveametist kaasatakse punktis 6.9 toodud alakomisjoni liige vastavast sisuosakonnast.

8.3. Valdkondlike komisjonide (va siseteeused) töö korraldamise eest vastutab ning komisjoni esimeheks on Siseministeeriumi vastava sisuosakonna juhataja või tema poolt määratud ametnik.

8.4. Siseteeuste valdkondliku komisjoni töö korraldamise eest vastutab ning komisjoni esimeheks on varade asekanstleri poolt 10.oktoobriks määratud ametnik.

9. Valdkondlike komisjonide ülesanded

9.1. Valdkondlike komisjonide ülesandeks on hinnata lisas 1 toodud vormil oma valdkonna kõigi alakomisjonide tuvastatud riskide mõju ja tõenäosust vastavalt käesolevas korras toodud

metoodikale. Samuti määrab komisjon iga riski kategooria ning maandamistegevustega seotud struktuuriüksuse(d).

- 9.2. Valdkondliku komisjoni esimees edastab 10.novembriks hinnatud riskide tabeli lisas 1 toodud vormil asekanterile kinnitamiseks.
- 9.3. Peale riskide koondaruande koostamist ning riskiläve fikseerimist, korraldavad valdkondlikud komisjonid koostöös alakomisjonidega riskiläve ületatavate riskide maandamistegevuste, tähtaja ja vastutajate määramise.
10. Siseministeeriumi asekanterid kinnitavad vastavalt oma vastutusvaldkonnale riskide hindamise tulemused ning edastavad need 15. novembriks elektrooniliselt Siseministeeriumi siseauditi osakonnale.
11. Siseauditi üksuste ülesanded
  - 11.1. Siseauditi üksuste ülesandeks valitsemisalas on nõustada riskide juhtimise protsessiga seotud üksuseid ja komisjone.
  - 11.2. Siseministeeriumi siseauditi osakond koordineerib valitsemisala arengukava eesmärkide ja meetmete sisestamist käesoleva korra lisas 1 toodud vormi ning valdkondlikele alakomisjonidele edastamist.
  - 11.3. Siseministeeriumi siseauditi osakond koondab valdkondlike komisjonide poolt hinnatud riskid ühtsesse valitsemisala riskiaruandesse, edastab aruande riskiläve määramiseks ministritele ning seejärel edastab 20. novembriks valdkondlikele komisjonidele riskiläve ületavate riskide maandamistegevuste kehtestamiseks koostöös alakomisjonidega.

3. peatükk

RISKIDE HINDAMINE

12. Riskide hindamine
  - 12.1. Riskide hindamine koosneb riski avaldumise tõenäosuse ja mõju hindamisest.
  - 12.2. Riskide hindamise viib läbi valdkondlik komisjon.
  - 12.3. Riski mõju hindamisel mõistetakse kahju, mida võib konkreetse riski avaldumine põhjustada valitsemisalale.
  - 12.4. Riski mõju jaguneb neljaks:
    - 12.4.1. Tähtsusetu mõju – riski avaldumine ei häiri käimasolevaid ja planeeritavaid tegevusi ning eesmärkide saavutamist (hinnatakse hindegaga 1).
    - 12.4.2. Vähenenud mõju – riski avaldumisel on tegevused ja eesmärkide saavutamine küll mõningal määral häiritud, kuid eesmärgid on saavutatavad ja lisaressursse vajatakse vähesel määral (hinnatakse hindegaga 2).
    - 12.4.3. Oluline mõju – riski avaldumisel on tegevused ja eesmärkide saavutamine olulisel määral häiritud. Eesmärkide saavutamiseks on vaja olulisel määral lisaressursse (hinnatakse hindegaga 3).
    - 12.4.4. Kahjustav mõju – riski avaldumisel ei ole võimalik tegevusi jätkata ja/või eesmärgi saavutada. Kahjude likvideerimine nõuab olulisi ressursse (hinnatakse hindegaga 4).
  - 12.5. Riski tõenäosusena mõistetakse riski esinemise sagedust.
  - 12.6. Riski tõenäosus jaguneb neljaks:
    - 12.6.1. Vähetõenäoline – riski avaldumine on teoreetiliselt võimalik, kuid praktiliselt üliharva juhtuv (hinnatakse hindegaga 1);
    - 12.6.2. Võimalik – riski avaldumine on võimalik, kuid praktilisi juhtumeid on üksikuid (hinnatakse hindegaga 2);
    - 12.6.3. Tõenäoline – riski avaldumine on suure tõenäosusega ning on olemas kindlad tõendusmaterjalid riski avaldumise kohta (hinnatakse hindegaga 3);
    - 12.6.4. Kindel – risk on juba avaldunud või riski avaldumine tulevikus on vältimatu (hinnatakse hindegaga 4).

13. Riskide astmed

13.1. Riski aste selgitatakse riski tõenäosuse ja riski mõju numbrilise vääringu omavahelisel korrutamisel.

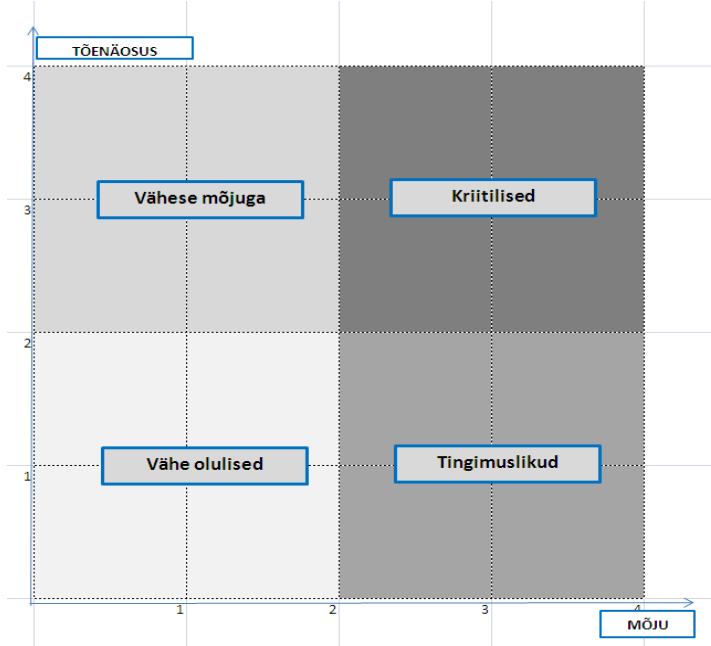
13.2. Riski astmed jagunevad neljaks:

13.2.1. kriitilised riskid;

13.2.2. tingimuslikud riskid – suure mõjuga kuid väikese tõenäosusega;

13.2.3. vähese mõjuga ja madalad riskid – suure tõenäosusega;

13.2.4. väheolulised riskid – riskid, mis jäävad alla kokkulepitud riskivalmiduse taseme.

14. Riskide liigid

14.1. strateegilised riskid on seotud organisatsiooni kõrgeima taseme eesmärkidega, mis toetavad ja on seotud missiooni, visiooni ja väärtustega. Strateegilise riski realiseerumisel on seotud ohtu asutuse strateegiliste eesmärkide saavutamise. Strateegilised riskid hõlmavad endas poliitilisi, seadusandlikke, välis- ja tegevuskeskkonnaga ning organisatsiooni põhitegevusega seotud ning maine riske;

14.2. tegevusriskid ehk operatsiooniriskid on seotud efektiivse ja tõhusa ressursikasutusega. Tegevusriskid tulenevad ebapiisavatest või puudevastest protsessidest või tegevustest asutuse või organisatsiooni sees. Tegevusriskid hõlmavad endas üldjuhtimise, sisemiste protseduuride ja töötajate tegevusega, personalijuhtimisega, põhitegevuse katkestamise, klientide ja partnerite teenindamisega seotud, juriidilisi, varade säilimisega, pettuste, IT ja infovahetuse ning füüsilise turvalisuse s.h tervisekaitse ja töökeskkonnaga seotud riske;

14.3. finantsriskid on riskid, mis realiseerumisel ähvardavad kaasa tuua tõsisid rahalisi kaotusi. Finantsriskid hõlmavad endas raamatupidamisega, aruandlusega, tehingute mahu ja keerulisuse ning automatiseeritusega seotud riske;

14.4. vastavusriskid on seotud tegevuse kooskõlaga seaduste ja muude regulatsioonidega. Vastavusriskid hõlmavad endas avaliku teabe, tehingute seaduslikkuse, nõustamise ja konsulteerimise seotud riske.

4. peatükk

RISIKIDE MAANDAMISTEGEVUSTE MÄÄRAMINE JA TÄITMISE SEIRE

15. Riskide maandamistegevuste määramise ulatus

15.1. Valitsemisala riskiläve määravad ministrid peale siseauditi osakonnalt koondaruande saamist järgnevalt:

15.1.1. siseturvalisuse valdkondade riskiläve määrab siseminister;

- 15.1.2. regionaalarengu valdkonna riskiläve määrab regionaalminister;
- 15.1.3. siseteenuste riskiläve määravad siseminister ja regionaalminister koostöös.
- 15.2. Riskilävi fikseeritakse ministrite poolt riskide koondaruande allkirjastamisega.
- 15.3. Riskilävi määratakse numbrilise väärtusena.
- 15.4. Riskilävi on ajas muutuv ja see vaadatakse igal aastal riskide juhtimise protsessi käigus üle.
- 15.5. Peale riskiläve määramist 20.novembriks ministrite poolt määrab alakomisjon koostöös valdkondliku komisjoniga oma riskide lõikes koondaruandes toodud riskiläve ületavatele riskidele maandamistegevused, vastutajad ning tähtajad hiljemalt 30.novembriks.
- 15.6. Kriitiliste ja tingimuslike riskide osas, mis jäävad alla riskiläve, hindavad alakomisjonid asutuses või struktuuriüksuses kehtestatud sisekontrollisüsteeme ning teevad juhtkonnale vajadusel ettepanekuid parenduste sisseviimiseks hiljemalt 30.novembriks.
- 15.7. Riskide maandamistegevused peab määrama riskidele, mis ületavad ministri poolt kehtestatud riskiläve. Alla ministri poolt kehtestatud riskiläve jäävatele riskidele määratakse maandamistegevused asutuse juhi korraldusel.
- 15.8. Riskiläve ületavate riskide maandamistegevused tuleb kajastada järgneva aasta tegevusplaanis ja arengukavas.
- 15.9. Riskidele määratud maandamistegevuste tähtaegset täitmist kontrollivad ja seiret teostavad asekanterid ja asutuste juhid vastavalt vastutusvaldkonnale järjepidevalt. Seire tulemused kajastatakse riskide hindamise tulemuste aruande vormil.

5. peatükk RAKENDUSSÄTTED

16. Kehtestan riskide tuvastamise ja hindamise vormi (lisatud).
17. Tunnistan kehtetuks siseministri 14.09.2009 käskkirja nr 176L „Siseministeeriumi valitsemisala riskide hindamise juhend“.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ken-Marti Vaher

Riskide tuvastamise ja hindamise vorm

Valitsemisala arengukava				Alakomisjon	Valdkondlik komisjon					Alakomisjon		
				Riski tuvastamine	Riski hindamine					Maandamistegevused		
Tegevus-valdkond	Eesmärk	Meede	Meetme omanik	Riski nimetus	Valdkondlik alakomisjon	Riski liik	Tõenäosus (1-4)	Mõju (1-4)	Skoor	Maandamis-tegevustega seotud struktuuriüksus	Maandamistegevus	Tähtaeg

Koostaja ees ja perekonnanimi

ametinimetus

kuupäev

Määrame siseteenuste valdkonna riskiläveks .....

Määrän siseturvalisuse valdkondade riskiläveks .....

Nimi

Siseminister

Kuupäev

Määrän regionaalvaldkonna riskiläveks .....

Nimi

Regionaalminister

Kuupäev